

TRZY MAŁPY

(ÜÇ MAYMUN)

W KINACH OD 24 KWIETNIA 2009

DYSTRYBUCJA W POLSCE

ul. Zamenhofska 1, 00-153 Warszawa

tel.: (+4822) 536 92 00,

fax: (+4822) 635 20 01

e-mail: gutekfilm@gutekfilm.com.pl

<http://www.gutekfilm.com.pl>

TRZY MAŁPY

Reżyseria
Nuri Bilge Ceylan

Scenariusz
Nuri Bilge Ceylan
Ebru Ceylan
Ercan Kesal

Zdjęcia
Gökhan Tiryaki

Montaż
Ayhan Ergürsel
Bora Gökşingöl
Nuri Bilge Ceylan

Dźwięk
Murat Şenürkmez
Umut Şenyol
Olivier Goinard

dyrektor artystyczny
Ebru Ceylan

Występują
Yavuz Bingöl jako Eyüp
Hatice Aslan jako Hacer
Ahmet Rifat Şungar jako Ismail
Ercan Kesal jako Servet
Cafer Köse jako Bayram
Gürkan Aydın jako Dziecko

Producent
Zeynep Özbatur
Koproducent
Fabienne Vonier
Valerio De Paolis
Cemal Noyan
Nuri Bilge Ceylan

Film wyprodukowany przez
ZEYNOFILM
NBC FILM
PIRAMIDE PRODUCTIONS
BIMDISTRIBUZIONE
Koprodukcja
IMAJ

Turcja/ Włochy/ Francja
rok produkcji: 2008
czas trwania: 119 min.

Dedykuję ten film mojemu krajowi, wspaniałemu i osamotnionemu.

- Nuri Bilge Ceylan

Przejmująca historia kobiety i jej rodziny rozgrywająca się w sercu współczesnego Stambułu. Nagrodzony w Cannes, najnowszy film twórcy „Klimatów”.

Spokój pewnej rodziny rozpada się, gdy jej członkowie decydują się ukryć wielkie kłamstwo. Nieoczekiwanie, aby przetrwać razem, postanawiają ignorować prawdę: nie widzieć jej, nie słyszeć i nie mówić o niej. Ale czy udawanie "trzech małp" unieważnia istnienie prawdy?

Trzy małpy to najnowszy film Nuri Bilge Ceylana, uhonorowano za ten obraz nagrodą dla najlepszego reżysera na festiwalu w Cannes w 2008 roku. Turecki twórca z właściwą sobie wnikliwością przygląda się bohaterom filmu, temu jak zmieniają się relacje między nimi i jak wpływa to na ich osobowości i związki ze światem zewnętrznym. W Europie turecka kultura reprezentowana jest właściwie przez dwa nazwiska: noblisty Orhana Pamuka i reżysera Nuri Bilge Ceylana. Mimo, że wiele ich różni, łączy ich światowa sława i uniwersalny styl. Trzy ostatnie filmy Ceylana - *Uzak*, *Klimaty* i *Trzy małpy* – porównywane są do najlepszych dokonań Antonioniego.

STRESZCZENIE

Wpływowy polityk Sevret (Ercan Kesal) powoduje wypadek, w którym giną ludzie. Nie może i nie chce pozwolić sobie na skandal, dlatego zmusza swego kierowcę Eyüpa (Yavuz Bingöl), by wziął winę na siebie i odsiedział dziewięciomiesięczny wyrok. Mężczyzna jest zależny od swojego szefa, więc gdy ten proponuje mu duże pieniądze i zabezpieczenie rodziny, niechętnie, ale jednak zgadza się. Chce w ten sposób podreperować finanse rodziny. Sądzi także, że dziewięć miesięcy to nie jest szczególnie długi czas i po wyjściu z więzienia, mając zapewnione pieniądze, wszystko zacznie się układać. Nie przeczuwa, że ta decyzja będzie miała katastrofalne skutki...

Po odbyciu kary mężczyzna wraca do domu. Podejrzewa, że żona Hacer (Hatice Aslan) zdradzała go z szefem, a syn przyjmował od niego pieniądze na rozkręcenie szemranego interesu. Syn był niemyym świadkiem zdrady. Żona zaś została wykorzystana przez tego, który uznał, że dając im pieniądze, może rościć sobie prawo do ich posiadania.

Tadeusz Sobolewski w relacji z Cannes, gdzie Ceylan otrzymał nagrodę za reżyserię tego filmu, napisał: *Ten współczesny dramat mógłby się rozegrać w czasach sułtanatu: sługa musi kryć władcę, on z kolei traktuje rodzinę służącego jak swoją własność. Ponizony służący wejdzie w rolę bossa. Sytuacja powtórzy się jak na scenie tragedii. Moralną ofiarą pozostanie kobieta.*

Zdradzony bohater, jego żona i syn jednak nie decydują się na odkrycie przed sobą kart i wyznanie prawdy. Milczą, a kłamstwo i frustracja narastają i zagrażają im coraz mocniej. Brakuje im siły, odwagi, by zmierzyć się z zaistniałą sytuacją. Dlatego na ekranie oglądamy głęboki rozpad więzi, które ich łączą, ale także rozpad ich osobowości.

W filmie pada niewiele słów. Samotność bohaterów, ich zagubienie, rozpacz, dramat bardziej niż słowa oddają gesty, spojrzenia, podkreśla muzyka i – jak zawsze w filmach Ceylana – mistrzowsko skomponowane długie ujęcia wypełnione symbolicznymi obrazami. Tym razem atmosferę grozy, zamknięcia, alienacji podkreślają zbierające się nad Stambułem deszczowe chmury. Mroczne, demoniczne, gęste i bardzo, bardzo ciemne.

Rozpadająca się rodzina jest w *Trzech małpach* metaforą Turcji, gdzie w wielu sferach nastąpił upadek podstawowych zasad, a ich miejsce zajęły zakłamanie i korupcja.

Tytułowe „Trzy małpy” (początkowo film nosił tytuł "Daydreams") to nawiązanie do figurki chińskich „trzech mądrych małp” - rodzaju obrazowego przysłowia, oznaczającego specyficzną postawę, którą można ująć słowami: *nic nie widziałem, nic nie słyszałem, nic nie powiem*. W tradycji buddyjskiej ta postawa oznacza odcięcie się od zła i wejście w świat wewnętrzny. Jednak w tym konkretnym obrazie jest znakiem zafałszowywania rzeczywistości.

REŻYSER O FILMIE

Od czasu, kiedy zacząłem dorastać, tym co najmocniej mnie intrygowało, czasem wprawiało w prawdziwe zdumienie, często w zakłopotanie, a nierzadko przerażało była niesłychana rozpiętość skali ludzkiej psychiki. To zawsze było dla mnie zadziwiające, że w jednej ludzkiej duszy sąsiadują ze sobą skrajne przeciwieństwa. Mieści się w niej potęga reguły, ale i skłonność do ich łamania, potencjał do przebaczenia, obok świętości – podłość i banalna marność, miłość i nienawiść. Z tego powodu nasze postępowanie i cechy naszego wewnętrznego świata nie mogą być opisywane wyłącznie rozumowo i racjonalnie. Wymykamy się tak prostemu ujęciu. Trzeba próbować ogarnąć całość, która się w człowieku mieści. Chęć zobaczenia człowieka w całej jego rozpiętości była dla mnie głównym powodem, dla którego zacząłem robić filmy.

To, co intrygowało nas najbardziej i co chcieliśmy pokazać w *Trzech małpach* to to, jak bardzo pojedyncze odstępstwo od reguły może wprowadzić bałagan w całe nasze życie. Zachwiać czymś, co zdaje się być integralną całością. To tak, jakby wejście na podrzędną ścieżkę odcięło nas od naszej głównej, najważniejszej drogi.

Interesuje mnie ten moment, w którym bardzo odważny człowiek nagle staje się słaby, gdy pożera go własny lęk i karze mu rzucić się na kolana. Albo odwrotnie. Moment, w którym tchórz staje się odważny. Dążenie do próby zrozumienia ludzkiej natury i opisanie siebie przez zwrotne momenty w naszym życiu, przez małe kłamstwa, które nagle stają się gigantyczne, to interesuje mnie najbardziej. I w filmie, i w życiu.

GŁOSY PRASY

„Ceylan w Trzech małpach tworzy studium rozkładu rodziny, utraty więzi, patriarchalnej przemocy. Dramat eksploduje w milczeniu. Jest rozegrany na tle panoramicznego pejzażu - z tarasu domu w Stambule rozciąga się widok na Bosfor. Czuje się porę dnia, temperaturę, siłę wiatru. Ten sposób filmowania, charakterystyczny dla filmów canneńskich, jest nieznany naszemu kinu, które albo popada w narracyjną poprawność, albo w histerię i chaos. Tymczasem nowoczesne kino opowiada spokojnie, nietelewizyjnie, długimi sekwencjami, często nieruchomą kamerą, jakby bez udziału reżysera.

Psychologiczny dramat zazębia się u Ceylana z polityką. Dotyka także dyskretnie kwestii islamu odgrywającego coraz większą rolę w życiu laickiego państwa, jakim jest Turcja. W kameralnej historii, którą oglądamy, a właściwie podglądamy, odbija się jak w kropli wody dramat kraju, gdzie na wszystkie sfery życia pada cień korupcji i zakłamania”.

Tadeusz Sobolewski, „Gazeta Wyborcza”

„Trzy małpy oferują rodzaj sztuki rzadki we współczesnym kinie”.

Michael Phillips, „Chicago Tribune”

„Trzy małpy tylko z pozoru przypominają psychologiczny thriller w stylu noir. W istocie to powalający film, przykład prawdziwie wysokiej sztuki, wznoszącej się na poziomy nieosiągalne dla konkurencji”.

Jonathan Romney, „Screen Daily”

„Ceylan wkroczył na nowe terytorium. Jego film zaczyna się jak rasowy thriller psychologiczny w stylu Georges’a Simenona, rozwija się w kierunku bliskim Jamesowi M. Cainowi, aż w końcu coraz mocniej zbliża się do mrocznego klimatu znanego z prozy Fiodora Dostojewskiego, gdzie już żaden z bohaterów nie ma szans na zbawienie”.

Jonathan Romney, „Independent”

„Reżyser (i jednocześnie współautor scenariusza) z prawdziwą maestrią rozpiął dramat na głosy. Pokazał jak szybko miłość może zmienić się w nienawiść, szacunek w obrzydzenie, a szlachetność w zepsucie. W Trzech małpach nikt bowiem nie jest bez winy, bo wszyscy się sprzedali.

(...)

Popisowe jest również aktorstwo. Ercan Kesal (Servet) stworzył na ekranie postać typowego, zepsutego do szpiku kości polityka, człowieka, który nie potrafi żyć bez kłamstwa. Z kolei Hatice Aslan w roli upodlanej żony i kochanki to po prostu majstersztyk. I być może jednocześnie symbol niedoli kobiet w patriarchalnym, tureckim społeczeństwie.

Nuri Bilge Ceylan zafundował nam w Trzech małpach niezwykłą, filmową podróż w głąb ludzkiego wnętrza. Bolesną, ale jakże prawdziwą. Swoistym obrazem umęczonej duszy bohaterów jest w filmie pochmurne, burzowe niebo nad Stambułem. Ale kiedy w końcu pojawia się deszcz, wiemy, że nic nie jest w stanie zmyć wszystkich popełnionych grzechów. Jedyna szansa na ocalenie to wybaczyć. Pytanie tylko, czy w ogóle jest to możliwe?”.

Mariola Szczyrba, kulturaonline.pl

WYBRANE NAGRODY I NOMINACJE

2008 – nagroda na Międzynarodowym Festiwalu w Cannes dla najlepszego reżysera

2008 – Złota Kotwica na Haifa Film Festiwal dla najlepszego filmu

2009 – zgłoszenie do finałowej dziewiątki tegorocznego Oscara w kategorii: film zagraniczny

SYLWETKI TWÓRCÓW

NURI BILGE CEYLAN

Urodził się w 1959 roku w Stambule. Po uzyskaniu stopnia inżyniera, zaczął studiować kinematografię na Uniwersytecie Mimar Sinan. Po pierwszym filmie krótkometrażowym *Koza* (1995) (film nominowany w 1995 roku do Złotej Palmy festiwalu w Cannes w kategorii: najlepszy film krótkometrażowy), nakręcił obraz *Kasaba* (1997), który otrzymał Caligari Film Award na festiwalu w Berlinie, potem *Clouds of May – Chmury w maju* (1999), *Uzak* (2003) i *Klimaty* (2006). Dwa ostatnie były nominowane do Złotej palmy na festiwalu w Cannes. *Uzak* otrzymał na tym festiwalu nagrodę jury, *Klimaty* FIPRESCI Prize.

Jego filmy są tworzone precyzyjnie – uważa się, że jego dzieła są osobistą misją. Pewnie dlatego zajmuje się wszystkimi fazami ich powstawania - od pisania scenariuszy, reżyserii, montażu po robienie dekoracji, zajmowanie się oświetleniem oraz produkcję. Aktorami często bywają jego przyjaciele i rodzina.

Nuri Bilge Ceylan, jego filmy i aktorzy w nich grający zostali docenieni na wielu międzynarodowych festiwalach filmowych m.in. w Cannes, Istambule czy New Delhi.

Ceylan jest także uznanym artystą fotografikiem, który wystawia swoje prace na całym świecie. Jego zdjęcia można obejrzeć także na internetowej stronie: www.nuribilgeceylan.com

Ebru Ceylan

Urodziła się w Ankarze, w Turcji w 1976 roku. Rozpoczęła naukę fotografii w 1992 na AFSAD, brała udział w kilku grupowych wystawach i zdobyła kilka znaczących nagród. Po ukończeniu Wydziału Filmowego i Telewizyjnego Uniwersytetu Marmara w Stambule obroniła pracę magisterską na wydziale Produkcji Filmowej Uniwersytetu Mimar Sinan w Stambule. Jej pierwszy krótkometrażowy film *Kiyida (Na krawędzi)* był oficjalnie wybrany do konkursu w Cannes w 1998 roku. Przez cały czas tworzy filmy krótkometrażowe. Wystąpiła z mężem, Nuri Bilge Ceylanem, w filmie *Klimaty*. Do obrazu *Trzy małpy* współtworzyła scenariusz.

Gökhan Tiryaki

Operator filmowy. Urodził się w Stambule w Turcji w 1972 roku. Studiował ekonomię na Uniwersytecie Anadolu. Między 1991 a 1996 rokiem pracował jako operator w filmach telewizyjnych i dokumentalnych dla TRT (Tureckie Radio i Telewizja). Od 1996 roku pracuje w IMAJ jako operator kamery. Jego nastrojowe, bardzo charakterystyczne zdjęcia zyskały wielkie uznanie w oczach, świetnie znającego się na fotografii i obrazie filmowym, Nuri Bilge Ceylana. Tiryaki pracował z nim nad filmem *Klimaty*. *Trzy małpy* są ich kolejnym, wspólnym przedsięwzięciem filmowym.